Akelig braaf & lekker stout

Groep 5

de Rode Draad
lezen op de basisschool
Haarlemmermeer

INHOUD

1 Inleiding 1
1.1 Doelstelling 1
2 Het leesprogramma 2
2.1 De Organisatie 2
2.2 Voorbereiding 2
2.3 Aanvulling collectie 3
2.4 Introductie in de klas 4
2.5 Doe de boekentest 4
2.6 Leerlingen met leesproblemen 5
2.7 Boekpromotie door de leerkracht 5
3 Verwerkingssuggesties 7
3.1 Woorden verzamelen 7
3.2 Een lang verhaal 7
3.3 Onvolledig verhaal 7
3.4 Nadenkers 8
3.5 Eigen boekentips bedenken 8
3.6 Organiseer een boekenproeverij 8
3.7 Op zoek naar uitvindingen 9
3.8 Woordenwolk maken 9
4 Bijlagen 10
4.1 Woorden verzamelen 10
4.2 Een Fresco: verhaal als lange gezamenlijke tekening 11

Versie augustus 2017

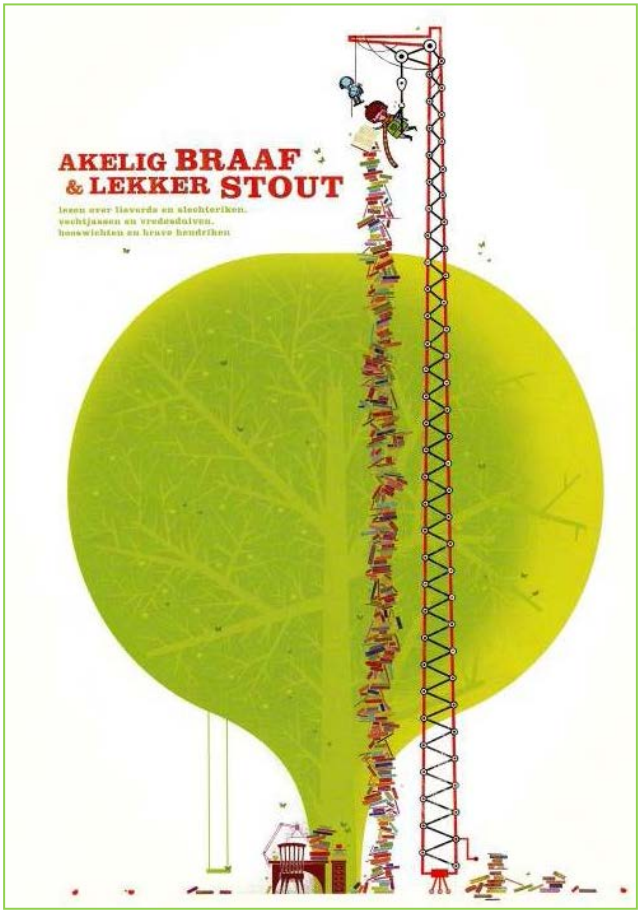
1 INLEIDING

In groep 5 zijn leerlingen toe aan het leren kiezen van boeken. Ze kunnen nu goed lezen, hebben zelf met verschillende soorten boeken kennisgemaakt en gaan meer en meer hun eigen smaak ontwikkelen. Hieraan vooraf gaat het leren kiezen uit een aanbod. Het kiezen van de juiste boeken is essentieel in het bevorderen van leesplezier. Boeken lezen werkt als een cirkel: het kiezen van het boek, het beleven, het waarderen en daarna, met de opgedane ervaring, weer kiezen, beleven en waarderen.

Het Leesprogramma is een leesbevorderingsactiviteit waarbij leerlingen worden gestimuleerd een aantal boeken te lezen binnen een bepaald thema. Dit door hen een kleine beloning te geven voor het lezen (en verwerken) van ongeveer vijf boeken.

1.1 Doelstelling

Het belangrijkste doel van het leesprogramma is in de eerste plaats het lezen te stimuleren, maar daarnaast is het ook leuk om aan de hand van de boeken met de leerlingen een bepaald thema uit te werken.

2 HET LEESPROGRAMMA

Het thema van dit Leesprogramma is ‘leuke verhalen vol avonturen en ondeugende zaken’. Onder het motto: ‘Akelig braaf & lekker stout’. Een aansprekend thema voor kinderen, zij lezen graag avontuurlijke boeken waarin soms iets gebeurt wat op het randje is.

2.1 De Organisatie

Rondom het thema ‘akelig braaf & lekker stout’ gaan de leerlingen lezen. Het lezen gebeurt in de klas; bijvoorbeeld het vaste vrij lezen kwartier per dag. Bij het leesprogramma krijgt iedere leerling een deelnemerspasje met daarop ruimte voor 5 stempels. Na ieder gelezen boek geeft u de leerling een stempel. Gedurende het project voert u activiteiten uit rond het thema .

Tip:
Lees een boek voor uit de meegeleverde collectie en geef alle leerlingen een stempel

Aan het einde van het project ontvangen alle leerlingen een oorkonde. Daarbij maakt het niet uit hoeveel stempels ze op hun pas hebben.

2.2 Voorbereiding

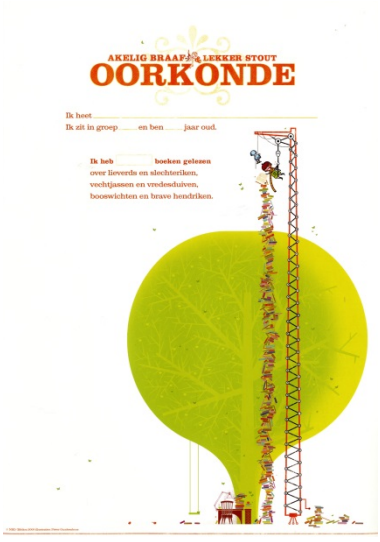
U ontvangt

- Deelnemerspasjes
- Oorkondes
- Een collectie boeken passend bij het thema ‘brave en stoute’ verhalen
- Stempeltje

Vooraf doen

- De geleverde boeken bekijken om voorkennis te hebben over de beschikbare boeken
- De geleverde boeken duidelijk zichtbaar in de klas neer zetten
- Bekijk de meegeleverde materialen

2.3 Aanvulling collectie

U ontvangt een collectie boeken in de klas van circa 25 kerntitels. Om te zorgen voor meer keus vult u de collectie aan met boeken uit de schoolbibliotheek. U kunt dat zelf doen of samen met uw leerlingen.

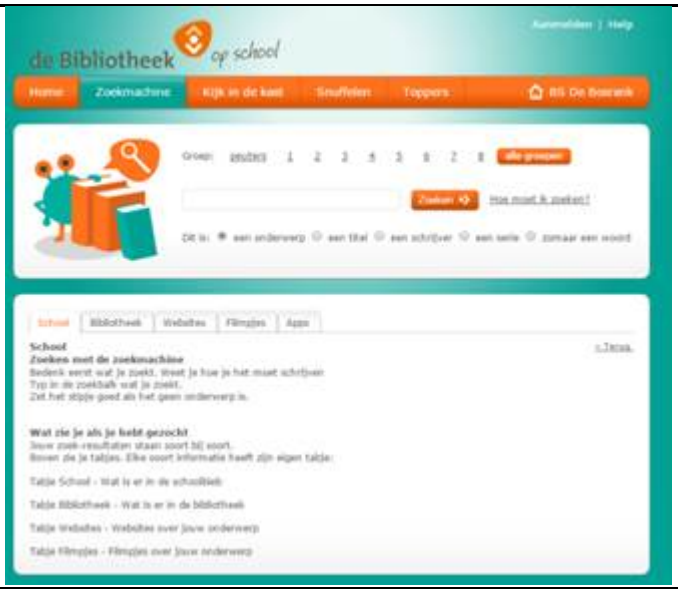
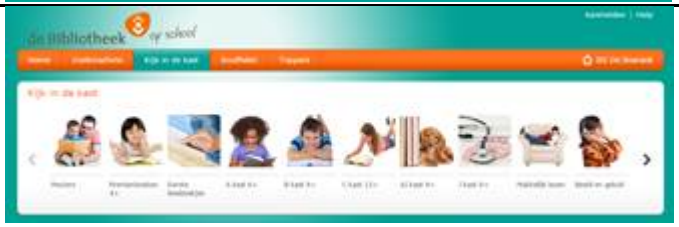
Via SchoolWise kunt u samen met uw leerlingen bekijken welke ondeugende boeken in de schoolbibliotheek aanwezig zijn.

- Wijs de leerlingen op de genre etiketten
  Er bestaat geen 'braaf-stout' pictogram, leg dat uit aan de leerlingen. Welke pictogrammen kunnen misschien verwijzen naar een ondeugend boek?
- Kennen de leerlingen schrijvers die veel ondeugende boeken schrijven?
  Bijvoorbeeld: Kromhout, Dahl, Walliams, Douglas, Lindgren
- Kennen de leerlingen series?
  Bijvoorbeeld *Erge Ellie en nare Nellie, Mees Kees, Vos en Haas*

Ga met de leerlingen naar de schoolbibliotheek en zoek de boeken op. Gebruik de boekentest om te kijken of de boeken geschikt zijn en in de smaak vallen.

Ga naar de portal van schoolWise van uw eigen school. Gebruik deze link en voeg achteraan jullie vestigingsnummer toe (een 8000 nummer)
https://www.debibliotheekhaarlemmermeer.nl/cgi-bin/bx.pl?var=dbos;vestnr=

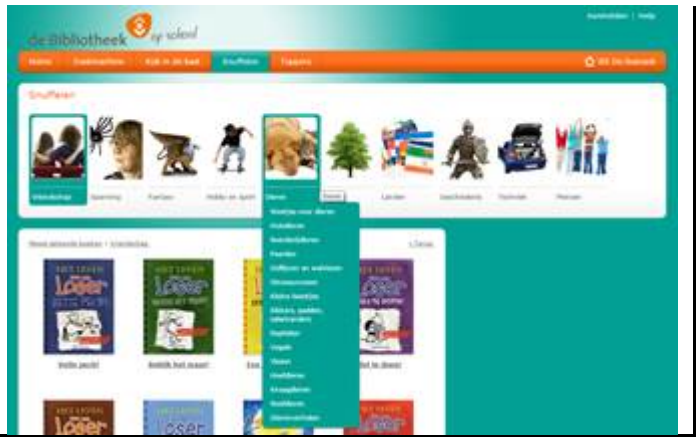
Zoekmachine Zoek via de zoekmachine door te kiezen voor welke groep het is en een trefwoord in te vullen. Op het tabblad School worden de boeken getoond die in de schoolbibliotheek staan. Let op, deze boeken kunnen uitgeleend zijn.	
Kijk in de kast Kies de gewenste kast. Het resultaat is een lijst van op school aanwezige boeken in die kast. Let op, deze boeken kunnen uitgeleend zijn.	

Snuffelen

Let op: Snuffelen laat de collectie van een vestiging van de Bibliotheek Haarlemmermeer zien.

Kies het gewenste onderwerp.

Het resultaat is een lijst van boeken die beschikbaar zijn in de bibliotheekvesting. De boeken kunt u lenen in de bibliotheek.

2.4 Introductie in de klas

Plaats de boeken op een tafel zodat ze goed zichtbaar in de klas tentoongesteld staan. Kleed de boekentafel eventueel aan met voorwerpen en posters die bij het thema horen/passen.

U kunt het programma introduceren door een fragmenten voor te (laten) lezen uit de boeken rond het thema. In de collectie vindt u daartoe voldoende suggesties. Maak een keuze voor één of meer boeken als startpunt voor het leesprogramma.

2.5 Doe de boekentest

Met de boekentest leren de leerlingen spelenderwijs hoe ze een boek kunnen kiezen. Door het beantwoorden van de 10 vragen leren de leerlingen op een andere manier naar een boek te kijken en niet alleen te kiezen op basis van de voorkant/kaft.

Doe de eerste keer de test klassikaal, laat de leerlingen een boek kiezen uit de collectie. Bespreek na afloop de test met de leerlingen.

- Wie heeft er meer ‘ja’ dan ‘nee’ scores?
- Bij wie zijn de nee scores het hoogst, wat doe je dan als dat zo is?
  (Een ander boek kiezen en de test op nieuw doen).

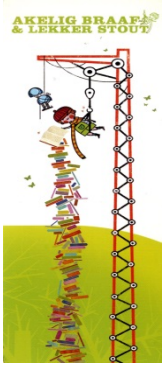
Het kan gebeuren dat een leerling na een paar hoofdstukken het boek toch niet zo leuk vindt ondanks dat de ja-scores het hoogst waren. Geef de leerling de gelegenheid om een nieuw boek te kiezen en de test opnieuw te maken. Belangrijk is dat de leerlingen plezier houden in lezen en zoveel mogelijk positieve leeservaringen opdoen.

2.6 Leerlingen met leesproblemen

Voor leerlingen die moeite hebben met lezen kunt u de nadruk leggen op de informatieve boeken of boeken met veel illustraties. Misschien krijgt u juist hen enthousiast met boeken waarin wat minder de nadruk ligt op de tekst en meer op de illustraties. Zijn er voor uw groep te weinig boeken voor zwakke lezers vraag dan advies aan de leescoördinator of leesconsulent van uw school.
Bedenk een manier om juist deze leerlingen een handje te helpen. Geef ze een voorsprong door ze te laten beginnen met een pasje waar al een stempel in staat, of twee als dat goed werkt.

Tip:
Het verzamelen van stempels is geen doel op zich. Ook minder gemotiveerde en geoefende lezers leveren een prestatie, ook al lezen ze maar één boek! Geef als stimulans eens een extra stempel voor bijvoorbeeld een 'dik' boek of een bijzondere doe-opdracht.

2.7 Boekpromotie door de leerkracht

Houd tijdens het project regelmatig een boekenkring op een vast moment van de week. Nodig leerlingen uit om kort iets te vertellen over het boek dat ze lezen of net gelezen hebben. Laat ze eventueel een fragment voorlezen. Als leerkracht kunt u één of meerdere boeken inbrengen. Door een fragment voor te lezen, stimuleert u leerlingen om het zelf te willen gaan lezen. Per boekenkring worden er maximaal vier korte presentaties of activiteiten uitgevoerd.

Voor meer informatie over de boekenkring:

- 25 korte werkvormen voor de Boekenkring
  http://pro.debibliotheekopschool.nl/dam/lezen/20151027%20-%20Werkvormen%20voor%20de%20Boekenkring.pdf

- Praten over boeken op de basisschool
  http://pro.debibliotheekopschool.nl/dam/lezen/20130821-folder-2-praten-over-boeken-op-de-basisschool.pdf

- Vrij lezen op de basisschool
  http://pro.debibliotheekopschool.nl/dam/lezen/20130821-folder-1-vrij-lezen-op-de-basisschool.pdf

Na afloop van het leesprogramma kunt u doorgaan met regelmatig een boekenkring houden. Maak dan gebruik van de boeken uit de schoolbibliotheek.

Terwijl uw leerlingen aan het lezen zijn, leest u zelf ook een boek van de geleverde collectie. Leerlingen worden vaak nieuwsgierig naar het boek dat de juf of meester zit te lezen. Zeker als u, zogenaamd, per ongeluk laat merken wat u van het boek vindt;

- grinnik tijdens het lezen
- verzucht 'wat spannend'
- kijk verdrietig en/of snif af en toe tijdens het lezen

- zeg aan het eind van het stilleesmoment iets over het boek:
    - ‘ik ben nu een spannend/grappig/zielig/enz. boek aan het lezen
    - ook een ‘negatieve’ opmerking kan ‘nieuwsgierig makend’ werken; ‘Wat een raar boek / vies boek is dit zeg!’

Zorg dat u over enkele boeken wat meer kunt vertellen. Bijvoorbeeld in welke plaats of tijd het verhaal speelt. Lees een pakkend zinnetje van de achterflap of vertel iets over het thema van het boek. De bedoeling hiervan is om leerlingen nieuwsgierig te maken.

Lees van zoveel mogelijk boeken een paar fragmenten. Gebruik daar het ‘leeskwartier’ voor.

Hieronder enkele algemene tips om boeken onder de aandacht te brengen:

- U kunt een boek introduceren door er één of twee pakkende fragmenten uit voor te lezen en/of er iets over te vertellen. Wijs de leerlingen op eventuele leesdrempels: een saai begin, flash backs, vreemde namen. Wanneer leerlingen hierop voorbereid zijn hebben ze er minder moeite mee.
- Bekijk van een aantal boeken uit het krat het uiterlijk. Bekijk de kaft en de titel. Bespreek met elkaar welke boeken leuk lijken en waarom.
- U kunt voorwerpen meenemen en laten zien die betrekking hebben op de inhoud.
- Lees af en toe, bijvoorbeeld aan het eind van de dag, uit een boek voor.
- Laat regelmatig leerlingen, die hun boek met plezier gelezen hebben, iets over hun boek vertellen. Laat ze vertellen waarom ze het zo boeiend, leuk of grappig vonden.
- Boekenhoek: zorg voor een lekkere leesplek in de klas met eventueel een lekker zitje, kussens, ed.
- Boek van de week. Zet elke week een boek, gedicht, auteur of illustratie centraal. Wissel uw keuze af met die van de leerlingen.

3 VERWERKINGSSUGGESTIES

Bij leesbevordering kunt u diverse werkvormen gebruiken waarmee je kinderboeken onder de aandacht brengt en leerlingen stimuleert tot lezen.

3.1 Woorden verzamelen

Benodigdheden

- bakjes of potjes voor de woorden
- papier en potloden

Verzamel samen met de leerlingen tijdens het lezen woorden in bakjes of potjes. Verzin vooraf samen welke woorden het worden. Bijvoorbeeld: spannende woorden, griezelige woorden, grappige woorden, moeilijke woorden, lieve woorden of woorden die bij het thema passen zoals; akelig, braaf, stout, ondeugend, lief, gemeen, (on)eerlijk, enz. Laat een groepje leerlingen uit de verschillende potten blindelings een woord trekken en daar een verhaal bij verzinnen. Voor meer informatie zie bijlage 4.1 Woorden verzamelen.

3.2 Een lang verhaal

Een fresco: een verhaal als lange gezamenlijke tekening.

Benodigdheden

- Een lange rol papier
- Tekenmateriaal

Kies voor een ‘zwervend’ verhaal: de personages gaan van plaats naar plaats en ontmoeten steeds andere personages. Lees het verhaal (of een deel) voor, bespreek de verschillende episodes van het boek en schrijf ze op. Nummer en verdeel de episodes. De kinderen tekenen een episode in kleine groepjes van 2 of 3 kinderen. Verdeel de rol papier over het aantal episodes van het boek. De personages moeten de leesrichting volgen: dus van links naar rechts verplaatsen. In de tekening mag tekst toegevoegd worden, bijvoorbeeld door tekstballonnen. Verbind de episodes onderling met duidelijke elementen: een weg, de lucht, enz. Voor meer informatie, zie bijlage 4.2 Een Fresco: verhaal als lange gezamenlijke tekening.

3.3 Onvolledig verhaal

Kies een boek uit de collectie en lees het voor. Lees de laatste twee of drie hoofdstukken nog niet voor. Praat met de leerlingen over het verhaal. Hoe zal het verhaal verder gaan? Is er een leerling die het boek al gelezen heeft en weet hoe het afloopt? Laat hij/zij dat nog niet verklappen.
Laat de leerlingen een eigen einde aan het verhaal bedenken en dit opschrijven. Natuurlijk mag hier flink bij gefantaseerd worden. Laat een aantal leerlingen hun afloop voorlezen. Tot slot leest u het boek uit.

3.4 Nadenkers

In de boeken die bij dit thema zetten aan tot nadenken. Wat vind je hier van is het goed of fout of goed fout of weet je het niet.
Hieronder een paar stellingen die in de groep of in kleine groepjes besproken kunnen worden

- In de bieb moet je *stil* zijn.
- Meisjes zijn *sterker* dan jongens
- Een agent kan *geen* boef zijn
- Geld maakt *niet* gelukkig
- Griezels bestaan……

Hebben de leerlingen wel eens iets heel stouts of juist liefs gedaan? De kinderen kunnen hun 'stoute' of 'lieve' avonturen opschrijven of natekenen.

3.5 Eigen boekentips bedenken

Leerlingen kunnen zelf heel goed activiteiten en suggesties bij de boeken verzinnen. Laat ze kennismaken met de boeken door ze te laten rouleren in de klas. Leerlingen bekijken ze in groepjes van twee en kiezen de boeken die ze leuk vinden. Hierna gaan ze met de boeken van hun keus aan de slag: ze verzinnen er opdrachtjes bij voor de ander. De leukste vondsten kunnen door de hele groep worden gedaan.

3.6 Organiseer een boekenproeverij

Richt het klaslokaal in als restaurant. Bedenk met de leerlingen een leuke naam voor het restaurant die bij het thema 'akelig braaf lekker stout' past. Bijvoorbeeld '*De stoute lekkerbek'.*
Door u zelf te verkleden als kok of ober maakt u het geheel nog echter. Geef elk kind een blaadje waarop ze tijdens de proeverij in kunnen vullen welke boeken ze 'geproefd' hebben en welke ze nog uit willen lezen.
Leg stapeltjes boeken op serveerschalen of grote borden en serveer ze uit in drie rondes: voorgerecht, hoofdgerecht en toetje.
Leerlingen proeven van de uitgeserveerde boeken en noteren in hun menu wat ze hebben geproefd en wat ze er van vonden.
Na afloop van het 'diner' worden de menukaarten besproken in de groep en mogen de leerlingen een boek kiezen wat ze graag willen lezen.

3.7 Op zoek naar uitvindingen

In het boek *Opmerkelijke uitvindingen* van Marit Törnqvist vindt u alles over bijzondere uitvindingen, bijvoorbeeld 'de spaghetti slurper' of 'de boodschappenkrukken'.

Bespreek met de leerlingen de bijzondere uitvindingen. Zitten er in het krat nog meer boeken waar bijzondere uitvindingen in voorkomen? (Dr. Proktors Schetenpoeder, Knor).
Laat de leerlingen in kleine groepjes een uitvinding bedenken waarvan ze denken dat dat de wereld hier iets aan heeft.

Via www.jeugdbieb.nl kunnen de leerlingen extra informatie zoeken, gebruik de zoekterm: uitvindingen. Ze vinden daar informatie over verschillende grote uitvinders.

3.8 Woordenwolk maken

Op www.wordle.net maak je prachtige woordenwolken over allerlei onderwerpen. Het is heel eenvoudig. Selecteer een aantal woorden, kopiëren in het format, klikken op go en klaar is de Wordle.

Stel gezamenlijk een Wordle samen. Selecteer op het digibord met de leerlingen woorden die met akelig braaf & lekker stout te maken hebben of namen van boekfiguren. Maak hiervan een lijst. Vul deze in op de site, onder de knop Create, klik op go en klaar is je Wordle.

Variaties

- De leerlingen gaan in tweetallen aan de slag. Vraag ze een Wordle te maken met kernwoorden uit het spannende boek wat ze aan het lezen zijn. Een leuke manier om een boek te presenteren voor de klas. Alle Wordle's krijgen uiteraard een plek in de klas.
- De leerlingen of leerkracht maken een Wordle van een spannend boek zonder de titel en de schrijver te noemen. De andere leerlingen moeten raden om welk boek het gaat!

4 BIJLAGEN

4.1 Woorden verzamelen

- LEEFTIJD: 6 +
- AANTAL: Individueel of per groep
- MATERIAAL:
  – Bakjes voor de woorden (naar keuze)
  – Papier, potloden
- DOELSTELLING: De woordenschat verrijken, de verbale creativiteit stimuleren

Verzamel samen met de kinderen tijdens het lezen woorden in potjes, doosjes, enveloppen, spaarvarkens ... Aan u de keuze om een mooi plaatsje voor de hier voorgestelde woorden te vinden!

Met de allerkleinsten: het woordendoosje
Aan één doosje heeft u genoeg. Zet daarin de kaarten met zijn/haar lievelingswoorden en lijm of teken er de bijbehorende afbeelding bij. Niet te veel in één keer: wacht tot de kleine de woorden allemaal kent voor u er nieuwe aan toevoegt.

Woorden om een verhaal mee te bedenken
Verzamel de volgende woorden in "potjes": helden – vreemde voorwerpen – plaatsen – spectaculaire acties. Trek blind een woord uit elke pot. En zo heeft u al het begin van een verhaal!
BIJV.: (een held) moet op (een plaats) (een voorwerp) zoeken. Daarvoor moet hij (een actie) uitvoeren.

een verliefde koe

de Reuzenberg

vliegende auto

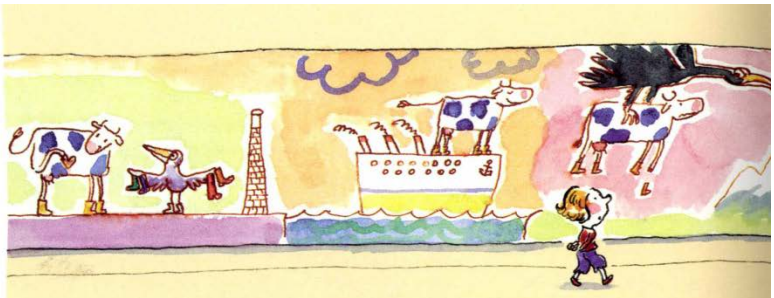

een enorme bonenstaak beklimmen

Lees-ideetjes: een boek met veel aanwijzingen om verhalen te verzinnen: Technieken voor sketches en toneelstukjes, Favaro, Malaval, Ramaekers (Casterman)

62

4.2 Een Fresco: verhaal als lange gezamenlijke tekening

- LEEFTIJD: 5 +
- AANTAL: 2 tot 30
- TIJDSDUUR: 3 x 50 min.
- MATERIAAL:
  - Een lange rol papier (bijv.: de achterzijde van behangpapier)
  - Een bekend en door kinderen geliefd album
  - Tekenmateriaal (naar keuze)
- DOELSTELLING:
  - Het verhaal nogmaals tot uitdrukking brengen
  - De structuur van het verhaal begrijpen

De keuze van het verhaal

Ideaal is om te kiezen voor een "zwervend" verhaal: de helden gaan van plaats naar plaats en ontmoeten steeds andere personages...

De voorbereiding

- Schrijf op een bord, op aanwijzing van de kinderen, de opeenvolgende episodes van het verhaal;
- nummer die episodes;
- verdeel het fresco in evenveel episodes als het verhaal telt.

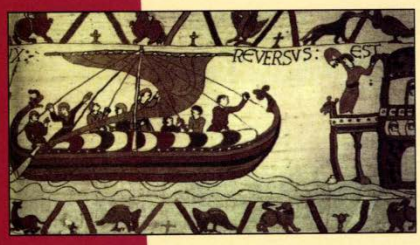
De uitvoering

De kinderen tekenen in groepjes van 2 of 3 de episodes.
Enkele tips:

- Laat ze voor de eenheid van het geheel 3 of 4 kleuren gebruiken.
- De personages moeten de leesrichting volgen: en zich dus van links naar rechts verplaatsen.
- In de tekeningen mag tekst worden toegevoegd (bijv.: in tekstballonnetjes).
- Belangrijk: verbind de episodes onderling met duidelijke elementen: een weg – de hemel – een versierde rand die door het hele fresco gaat...

Een lang verhaal van... 70 meter!

Toon de kinderen de wandtapijten van Bayeux(*): wijs ze op de levendige tekeningen met "heldere lijnen", het beperkte kleurgebruik, de versierde randen... een voorbeeld dat navolging verdient!

92